Број 41. У Новом Саду, у петак 22. фебруара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан дванут, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 21

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Бројеви говоре.

Самосталци су на изборима посланика у Хрватској и Славонији добили приличан број мандата, па ипак нису задовољни својом „победом“. До душе мандати су ту, али их љуто боле велики број српских гласова против њих. Значајно је, да се и самосталски адвокат „Браник“ не размеће много са победом самосталаца, а није имао куд, већ је морао признати, да без помоћи „браће“ Хрвата не би самосталци могли да победе. Самосталски савезници око напредњачког листа „Pokreta“, незадовољни су са успехом. Тај је лист нагласио, да самосталци нису добили велики број српских гласова и да није било Хрвата, зло би били прошли. Напредњаци су се и жртвовали за самосталце. Њихов је кандидат у Нуштру одступио, иако је имао више гласова него самосталац Лаза Николић. Знајући напредњаци, да Срби радикали неће гласати за њиховог Мату Божића, одлучили су да се исти и не кандидује. Чак су и Франковци одступили у корист Лазе Николића. Па ипак би овај пао, да Срби радикали нису у ужем избору гласали за њега. Ми смо пак уверени, да би самосталци пре гласали за сваког другог, него за Србина радикала. У Костајници и Слатини пропали би самосталски кандидати, да их нису помогли хрватски напредњаци и српски радикали. У Илоку би самосталац Манојловић срамно пао, да за њега нису гласали сви Хрвати, па и Франковци. Исто је тако било и у другим срезовима.

И „Obzor“ је морао признати, да су самосталци добили сразмерно мало српских гласова, а зато су добили хрватске и чиновничке гласове. Кад се узме у обзир, да су још плаћали бирачима јело и пиће, па и гласове куповали, онда ће нам јасно бити, зашто су самосталци „победили“. — То је срамна победа, које би се сваки поштен Србин стидео. И Хрватима су се отворили очи, па зато и пребацују самосталцима, да су их обманули, кад су им говорили о својој јачини у српском народу. Зато су они много изгубили од свога угледа код Хрвата. Они имају право, кад их сматрају као своје најамнике. Такови најамници нису у стању ништа да учине за српски народ. И они око „Србобрана“ осећају да су жалосно прошли на овим изборима. Истина је, да се размеђу, али ипак не могу а да се не туже на српске бираче, па веле: осветиће се. Да, осветиће се, али они, које су самосталци завели, па ће им окренути леђа. Но уједно ће се осветити и Хрвати, па ће видети, да су самосталци једна група шићарџија, који у српском народу немају корена. „Србобран“ признаје, да су наши кандидати добили више гласова, али то правда тиме, што је у Срему више бирача, него у Банији и Лици. Да би пак показао самосталску снагу, „Србобран“ истиче, да његови посланици заступају 236.096 српских душа, а ако продру и на ужим изборима, заступаће око 280.000 Срба. Али није то главно, него ко им је дао пуномоћ, да заступају Србе из тих срезова? Ми тврдимо, да су им ту пуномоћ дали Хрвати, Немци, Словаци и чиновници, али Срби не. То ћемо показати и бројевима.

У Земуну је добио наш кандидат Бабић 244, а Николић-Подрински 253 *Радикал је добио 130 српских независних гласова, а Николић само 12* Без чиновника би ужасно пропао. Треба знати, да Николић није ни Србин, ни члан самосталне странке. У Карловцима је исти Николић добио 299 а Красојевић 288 гласова. *Док је Красојевић имао око 240 српских независних гласова,* Николић је добио 155 хрватских гласова из Варадина, затим хрватске гласове из Карловаца и приличан број немачких гласова. Српских је гласова имао врло мало, једва 60—70, и то чиновничке, свештеничке и професорске, а врло незнатан број било је гласова из народа.

У Старој Пазови добио је самосталац 129 гласова, *отуда је било само 39 Срба, а радикал је добио 82 српска гласа.* Изабран је Никола Петровић, стари Куеновац уз притисак власти. И ту су били међу Србима јачи радикали него самосталци. Да се пак није вршио нечувен притисак, радикални би кандидат добио куд и камо више гласова. У Шимановцима *добио је радикал Радивојевић-Вачић 408, а самосталац Радовановић само 101 глас;* чака Стева добио је 185 гласова. У *Хртковцима* било је 311 радикалних (око 290 српских) а 221 самосталски глас (већином Хрвати и Немци). Ту би самосталац добио много мање гласова, да није кандидат хрватске сељачке странке одступио у корист самосталца Вукадиновића. У *Руми* самосталци нису истакли свог кандидата. *Радикал је добио 464 гласа*; да су гласали добровољачки Срби и неки из Инђије, те да је спречено било, да за Растера гласају 30 Немаца небирача, радикал Татић победио би.

У Митровици је радикал др. Миша Михајловић добио 170 чисто српска гласа Ђ. Милекић добио је 129 гласова (око 100 српских); и Душан Поповић, самосталац, добио је 320 гласова, али ту је било до 120 чиновничких, врло много хрватских и немачких, *а најмање српских. У Иригу је радикал Лисавац добио 432 гласа, све су то били Срби, а самосталац је добио једва 90 гласова*; за њега су гласали чиновници, Хрвати, бивши Куеновци и 25 српских калуђера и попова. У *Илоку* је радикал Влада Савић добио 202, а самосталац Манојловић 206 гласова. Архимандрит Бранковић добио је 111 гласова. *Савић је имао само српске гласове, а Манојловић око 50 српских*, остали су били Хрвати, чиновници и учитељи. То и „Obzor“ признаје. У *Даљу* је радикал добио 163 гласа, *отуда 150 српских*, а самосталац Шандор Поповић 189 гласова, *српских само 39.* У *Нуштру* је већина Срба гласала за радикала, а мањина за самосталца. У *Шиду* је самосталац добио 43, а *радикал 124 гласа.* Већину је имао социјалиста. У *Моровићу* је радикал имао 122 српска гласа, а Душан Поповић 210 гласова, највише од иноверца. Ту је он ушао у ужи избор са социјалистом и *победио уз помоћ неких радикала.* У *Мартинцима* је *др. Жарко Миладиновић* добио 157, а Чучковић 243 гласа, по њега су били сви чиновници и иноверци. Српска већина била је уз радикала. У Пакрацу је победио самосталац Марковић уз помоћ Хрвата. У Новској добио је радикал 38 од 191, самосталци су гласали за Хрвата.

Шта видимо дакле? Самосталци су добили у Срему три мандата, свуда уз велику помоћ Хрвата, Немаца и чиновника, у два среза победили су још и уз помоћ радикала на ужем избору. Радикали су добили два мандата, а сваки је изабрани радикал добио четири пута више гласова него самосталац. Радикали су ушли у ужи избор у пет срезова. Радикали су кандидовали у Срему (рачунајући ту и Даљ) у 14, а самосталци пак само у 11 срезова. У три среза нису дакле могли ни да истакну своје кандидате. *Радикални су кандидати добили у Срему 3250 и то скоро само српских гласова, а самосталски кандидати добише тек 1982 гласа од којих је већина била састављена из хрватских, немачких, словачких и чиновничких гласова.* Па и тај број истеран је уз притисак власти, чашћење и куповање гласова. С радикалима био је свестан српски народ, а са самосталцима власт, хрватске шовинисте и српски мрачњаци. Све што српски искрено мисли и осећа, с нами је. Где бројеви говоре, ту не помажу лажи оних око „Србобрана“.

Хвала ти српски народе. Ти си осветлао свој образ. Доказао си, да си будан и свестан и да нећеш да будеш ничији измећар. Доказао си, да се умеш борити и на уставном пољу како доликује Србину јунаку. И самосталски савезници морају признати, да си ти био свестан и гласао за радикале. Твој је глас поразио све наше непријатеље, а самосталце жигосао као туђинске најамнике. Твој пресуди клањају се и они, који су у савезу самосталцима. Буди увек такав, па ћеш и победити а самосталске шићарџије изгубиће се у ништавилу, из ког су се и подигли. И опет: хвала ти српски народе у китњастом Срему. Светло ти је образ на уставном дивану.

Још стручак два са карловачког избора

Чиме су све самосталски шерети против радикала у народу радили и како су народ заваравали, нека послужи и ово као доказ: Оне витковске плакате у мађарској тробојници са мађарским натписом: „Живио др. Красојевић кандидат странке дањских кукуруза“ лепили су уз асистенцију карловачке полиције ђаци. Што је по себи витковлук заводити незрелу дечурлију, да страдају. Но још је већи витковлук то, што су самосталци сутра дан говорили нашим ратарима, који не разумеју наравно мађарски, те не знају шта на плакатима пише: „Видите ли издајица мађарских, ето већ прилепио Красојевић и мађарске плакате“. И жалибоже том срамном преваром завели су наше неке честите Србе, те су гласали против нас, јер Србина дирнеш у живац, ако му споменеш, да хоће ко да га однароди.

Накнадно дознајемо, да је Милош Ninковић, правник однео у Нови Сад у „Браник“ текст за ове плакате, кога је саставио Др. Симеоновић-Чокић, а превео на мађарски отпуштени фондовски чиновник Тодоровић, и ту га предао уреднику Перићу, а овај га однео у бранikову штампарију да се штампа. Штампарски шегрт донео плакате сутра дан у Карловце, где их је примио исти Тодоровић и однео, погодите куда? — у српску соколску читаоницу те су одатле разнети.

На дан избора су из српске соколске читаонице изнесене две соколске српске заставе, те однесене да и не дочекају мајурске и петроварадинске Франковце, који су после избора псовали „матер рацку“ и слали „Србе у Србију“. Чекамо, кад ће им „Браник“ и на томе захвалити, а питамо, је ли соколство установа самосталско-франковачка или чисто српска и то без политичке боје? Ej, српски соколи кад сте на то спали, да вам Српство брани Меглер и Жагер и мајурски Франковци Србождери, срам вас било!

Кад је одушевљена омладина богословска због „сјајне (победе франковачко-самосталне“ ишла и пратила на железницу мајурске србождере, певала је песму „Лепа наша домовино“, па кад ју је испевала, поче један млад богослов, не умејући се наћи још у друштву, у које је запао, да пева песму „Ја сам Србин српски син“, но одмах осети од другова две три песнице у ребра, те му другови љутито довикнуше: „Је си ли луд? Хоћеш да увредиш браћу Хрвате?“ На што одмах почеше на ново: „Лепа наша“.. а наш ти седачки Србин поплаши од учињена греха и ућута као заливен.

Како чујемо начинили су изборници

наши тужбу са много потписа, управљену архијерејској конфенцији, а против оног дела богословске омладине те наше увданице! збор тога, што су дрско и бревобразно нападали наше бираче како на колодвору тако и кад су пролазили поред семинара, из кога се чула дивљачка вика: „издајице, мађарони, кукурузари“. Онда ће се видети кад се поведе истрага, колико има истине у оној изјави управитеља семинара Дра Ј. Вујића, који нит је што видео нит чуо, а како човек чврсто спава, то није могао ни опазити да су две ноћи узастопце све до пред зору богослови се враћали у семинар после „истинитог и поштеног обавештаја наших ратара“!

У Буковцу су самосталци лагали и варали свет, да су радикалне вође продале Срем Мађарима, те да ће, ако буду радикали изабрани, морати се свугде, у школама, у суду, порезници, говорити само мађарски. — Тако су исто лагали, да су радикали предали Мађарима српске фондове и да је остало у каси још само 100.000 круна, што ће радикали између себе поделити! Ту је у Буковцу у очи избора водио главну лаж и реч дични соколски попа Глиша Јовић.

Чујемо најзад, да ће у очи ужег избора и опет та честита тевабија у Илоку, Митровици и Мартинцима лепити оне фамозне плакате са мађарском тробојницом и оним мађарским речима, да се и тамо послуже оним непоштеним средством против радикала, те уповараваио бираче, да их према заслузи и дочекају. Сигурно ће их и тамо лепити под окриљем полиције, Хидегетија и бана Рауха, који и на тај начин помаже и своје изнеђаре и радикале, а разносиће их Франковци, с којима су се радикали (ко други забога?!) еливали! Буди мирни српски народе! Судбина је твоја сад у сигурним рукама Николића и мајурских Франковаца!

Чуо сам да су после „сјајне победе над нама трбушарима“ богословски самостални омладинци хтели великом пријатељу Срба, брату Хрвату Жагеру да испрегну коње и да га сами у триумфу одвуку кући, но да је то овај велики политичар на с'romности одбио А штета! Заиста би била дивна слика: Српски богослови вуку у коли умног политичара и заштитника Српства и православља Жагера, а на боку седи, швајка и кочијаши — Меглер.

Избор у Моровићу.

Моровић, 27. фебруара.

Данас обависко и овде избор посланика. — При ужем избору добио је хрватски патријота Душан Поповић већину гласова. Пре избора био је наш Душан страшно ушепртљио. Кумио је и преклињао изборнике, да за њега гласају. Гушио се у сузама и говорио им, да је он за моровићки срез и у борби за материнску реч упропастио цео свој огромни иметак, и да се за свој мили хрватски народ управо превадужио. И заиста је многи стари Граничар из милоерђа гласао за оваковог народног мученика. Саме суве не би нашег Душана помогле, да му нису остали верни бележници, шумар и лугари имовне општине. Када је наш Душан при ужем избору испливао захвалио се „одушевљеним“ бирачима овим речима: „Хрватски или српски народе! Твојим данашњим избором спасао си нашу лепу хрватску домовину, хвала ти у име целог народа хрватског или српског!“ Шта мислите, шта би било са нашом домовином, да Душан случајно није изабран? Готова пропаст. Како је браћи Хрватима заворио српско рже и у устима једнога Душана Поповића доказује најбоље то, што је Паја Салцман, један од вођа коалиције у нашем котару бесно узвикнуо: „Шта овај плете у Хрватску и неки српски народ! И тај неће више видити нашега мандата!“ — То је фала српским рекегатима. Ко с ђаволом тикве сади, о главу му се лупају.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из Ст. Павове Самосталци се размећу, како су јаки у Срему. Срем је сав њихов, они су га на јуриш освојили, ваљда на шаљивом збору у Митровици. У тој својој обмани истакли су код нас свога кандидата у особи попа Рацка Марковића. Како су телалили по својој судопери „Србобрану“, човек би мислио, Рацко мора бити изабран. Па како су прошли? Њихов кандидат добио је ни више ни мање, већ баш 129 гласова, 1165 изборника. Ну немојте мислити да су и та 129 гласа чисто самосталски. Јер за Марковића су гласала 49 Шокца из Сланкамена, Голубинаца и Нови Бановаца, 44 Словака из Ст. Павове, 1 Јеврејин Армин Кастнер из Ст Павове, и — 35 самосталаца. Дакле запамтите господо самосталска, да вас у нашем котару има свега 35, па се немојте бебукати. А поп Рацко нека у свом мотицу подвуче име Армина Кастнера Јеврејина, јер тај је гласао за њега само зато, што му Никола Петровић пред избор није хтео дати зајам. Била би кршћанска дужност, да том Јеврејину пружи зајам инђијска штедионица, чији је председник сам поп Радослав Марковић. А и до поновног избора може доћи, јер је коалиција пријавила протест.

Сарајевска афера.

„Српска Ријеч“ јавља, да је „Босниште Пост“ оклеветала Србе због тога, што нису хтели доћи на ручак код митрополита Летице. Глиша Јефтановић рекао је, да Срби не могу седети за једним столом са надбискупом Штадлером и дворским саветником Костом Херманом. Њих двојица воде противсрпски покрет у Босни Бивши уредник „Хрватског Дневника“, Шегвић, признао је јавно, да је Херман написао за тај лист чланак против Срба, због којег је дошло до крвавог сукоба између Срба и Хрвата у Сарајеву. Док Херман то не опровргне, Срби не могу с њим седети за једним столом. Исто тако не могу седети ни са Штадлером, који је заштитник хрватске и католичке пропаганде у Босни.

Јефтановић и „Српска Ријеч“ тврде, да Срби немају ништа против официра, који се према Србима не понашају државо. Јефтановић и Срби су одали почаст генералу Винзору као царском комесару. Винзор је вратио посету Јефтановићу. Хермана боле ова кушка, а „Босниште Пост“ износи лажне вести о оном догађају и клевета Србе. Јефтановић је тужио тај клеветнички лист, који позива власти, да прогањају Србе. „Српска Ријеч“ јавља, да је из Сарајева послат брзојавни извештај дворској канцеларији у Бечу, а тај се извештај састојао из 2000 речи. Можемо мислити, шта су све написали. Занимљиво је, да хрватске коалиционашке новине у Загребу још ништа не пишу о овом догађају. Тешко им је, да нападну своју браћу Штадлера и Хермана. О томе још ништа нису донели ни њихови савезници „Србобран“ и „Браник“, да се не замере својим савезницима. Мора да је незгодно и уредништвима неких београдских листова, који су постали већи Хрвати и од самих Хрвата. И јесу криви Јефтановић и сарајевски Срби. Зар да увреде хрватску браћу Штадлера и Хермана? Зашто нису водили рачуна о томе, да ће тиме увредити загребачке коалиционаше — а Прибићевића довести у незгодан положај.

Потражује 200 форинти.

Јављају нам из Мартинаца, да је познати бирташ Стефановић, прозвани Клипан, искао 200 форинти од Чучковића, јер толико још потражује за јело и пиће. Чучковић му је одговорио: Немам новаца код себе. Новци су у каси. Подајте и даље јело и пиће. Платиће се већ. Тако самосталци хоће да добију бираче. Али против бирташа и кандидата предаће се тужба, а одговараће пред судом и они, који су се дали частити. Биће пак о томе речи и у сабору. И још се они око „Србобрана“ размећу, да је народ с њима, али још никад да одговоре; откуд им толики новац за чашћење и куповање гласова.

„Браник“ у великохрватској служби.

„Бранику“ није право, што смо му пребацили, да брани варадинске Хрвате и онда, кад они Србима псују Бога рацког и терају их у Србију. Он нема једне речи, да осуди то називање, али се ужасно разљутио, што је наш дописник рекао, да су Шокци, иако се они и сами тако називају. Та њихов је Округић написао позоришни комад „Шокица“. — Они око „Бранника“ као и они око „Србобрана“ збратили се са Франковцима већ и немају српског осећаја. Радују се чак и хрватској победи у Карловцима. Од изнеђара се друго шта и не може очекивати.

Недоследни поп Петар.

Поп Петар Крајновић љути се, што су неки Срби у Госпићу гласали за Франковца, па их грди у „Србину“. Како могу гласати за Хрвата, који не признаје Србе? — И ми се с њим слажемо, али питамо: како су могли самосталци бесно да кортешују и гласају за Бадаја, гонитеља српске ћирилице? Како су могли да гласају за Харамбашића, Магдића, Винковића и друге праваше? — И они стоје на програму од 1894. године као и Франковци. И они хоће да створе Велику Хрватску. И они не признају да има у Хрватској Славонији, Далмацији, Босни и Херцеговини другог осим хрватског народа. Кад Франковци не признају Србе, шта је узрок, да су и они гласали за самосталске кандидате, а нигде за радикале? Шта вели на све то доследни и превртљиви поп Петар?

Међународни конгрес против двобоја.

Од трећег до шестог јула ове године одржаће се у Будимпешти међународни конгрес против двобоја. Програм за рад конгреса је овај. Прво ће равна антидуалска (против двобоја) удружења поднети извештај о'кретању те мисли у појединим земљама. За тим ће се прећи на стварање међународне централе. Трећа тачка је претрес о средствима за пропаганду антидралске мисли, четврто расправљање о образовању омладине у правцу антидуелске мисли пета организација часних судова, шесто покретање законских мера против двобоја и претрес како да се то постигне, напослетку претрес о измени законских одредаба из грађанског и војног законика, у колико оне додирују питање двобоја. Већина страних друштава већ се пријавила за учешће на конгресу, исто тако се јавило и неколико виших официра, политичара, новинара и др.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22 фебруара.

Тисина аудијенција.

Будимпешта. Тиса пориче да га је краљ звао на аудијенцију. Он нити се пријавио сам, његова аудијенција нема политичке циљи.

Несрећа у школи.

Илевланд. Овде се због претерано загрејане фуруне запалила школа, срушила се таваница и у школи је погинуло 150 деце.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 4. марта 1908. год. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 21 кр. 10 п. до 21 кр. 20 п.
Раж средње каквоће 20 кр. 90 п. до 21 кр. — п.
Јечам за храну 14 кр. 80 пот. до 15 кр. 20 пот.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве каквоће 16 кр. 30 п. до 16 кр. 70 п.
Зоб средње каквоће 15 кр. 80 п. до 16 кр. — п.
Кукуруз домаћи 13 кр. 25 пот. до 13 кр. п. 45

Термини.

Жито за април 1908. 24 кр. 44 п. до 24 кр. 46 п.
Жито за октобар 19 кр. 92 п. до 19 кр. 94 п.
Раж за април 1908. 21 кр. 36 п. до 21 кр. 38 п.
Кукуруз за мај 1908. 13 кр. 36 пот. до 13 кр. 38 п.

Све од 100 кила.

Јавна захвалност.

„Задруга за узајамно осигурање мираза у Митровици“, исплатила нам је осигурани мираз, те јој овим изричемо јавну захвалност и уједно препоручујемо исту задругу свима, који себи или својој деци мираз осигурати желе.

Мираз се постизава после навршења једне године дана.

Давид Адлер, трговац из Митровице; Јозефина Вајс, удата Дајч из Руме; Јован Ченеј ц, из Шајкаш Сентивана; Андреас Шабски из Митровице; Ђока Миливојевић из Шајкаш Сентивана; Стеван Пасторначки из Шајкаш Сентивана; Георг Бошњак, крчмар из Митровице. 229 1—3

СТАРА ВРАТА
и прозори као и остали материјал може се добити
Hotel Royal
234 1—8 Нови Сад
футошка улица број 26.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.